

Premis Terra de Cruïlla

La llibreria Serret de Vall-de-roures, en col·laboració amb la Fundació Carulla, organitza la segona edició d'aquests premis de literatura rural. [p.4]

Mary Zapater, premi Ernest Lluch 2015

L'activista va ser guardonada per la seua trajectòria com a impulsora d'iniciatives positives per Fraga. [p.8]

TEMPS DE FRANJA

digital.25

Revista de les Comarques
Catalanoparlants d'Aragó

Alcampell fotogràfic

El VI Concurs de Fotografia d'Alcampell premien les fotografies d'Enrique Duarte i de Manuel Enjuanes sobre espais amb encant de la vila. [p.14]

Dia de la Llengua Materna

La Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó prepara els actes per a la celebració d'aquest esdeveniment. [p.16]

A portrait of Natxo Sorolla, a man with short dark hair, a beard, and glasses, wearing a light-colored short-sleeved shirt. He is looking slightly to the left of the camera with a neutral expression. The background is a textured, light-colored wall.

**Natxo
Sorolla**

Cum laude

**amb la tesi
doctoral
sobre l'ús
de la llengua
entre jòvens
de la Franja**

[p. 6]

Sumari

- 2 Cartes dels lectors
- 3 Editorial
- 4 Matarranya
- 7 Baix Cinca
- 10 Entrevista
- 12 Llitera
- 14 Cultura
- 15 Tema del mes
- 16 Aragó
- 17 Galeria de Personatges
- 18 Països Catalans
- 19 Opinió

Imatge coberta: Natxo Sorolla. Foto: ©Robert Bonet / La Directa

TEMPS DE FRANJA digital 25

Edita:

C. Major 4, 44610 Calaceit. T. 978 85 15 21
 · Associació Cultural del Matarranya
 · Consells Locals de la Franja
 · Institut d' Estudis del Baix Cinca-IEA
 · Centre d' Estudis Ribagorçans (CERib)

Coordinació: Carles Terès i Isabel Calaf
 info@teresantolin.com

Gestió i administració: Cèlia Badet

Cap de redacció i maquetació gràfica:
 Isabel Calaf · tempsdefranja@gmail.com

Consell de redacció:
 El Matarranya: Josep M. Baró, M. D. Gimeno, José Miguel Gràcia, Artur Quintana, Carles Sancho.
 El Baix Cinca: Pep Labat, Rosa Arqué, Carme Messeguer i Hugo Sorolla.
 La Llitera i la Ribagorça: Carles Barrull, Josep Espluga, Glòria Francino i Josefina Motis.
 Aragó: Màrio Sasot.
 PP.CC.: Hugo Sorolla.

Fotografia:
 Marina Barrafon, Sigrid Schmidt Von der Twer.

Opinió: Esteve Betrià, Quim Gibert, Merxe Llop, Vicent de Melchor, Juli Micolau, Joaquim Montdús, Ramon Mur, Francesc Ricart, M. Teresa Serrano, Ramon Sistac, Natxo Sorolla, Carles Terès i Joaquim Torrent.

Subscripcions i publicitat: 978 85 15 21

Producció: Terès & Antolin s.c.
 info@teresantolin.com

Disseny: Carles Terès Bellés

Dipòsit legal: TE-88/2000

ISSN: 1695-7709

En venda a:

Albelda: Estanc Conchita. **Calaceit:** Papereria Abàs. **El Torricó:** Llibreria Pilarín. **Fraga:** Llibreria Badia i Kiosko Casanova. **Girona:** Llibreria Les Voltes. **Lleida:** Llibreria de la Generalitat. **Mequinensa:** Papereria González. **Reus:** Llibreria Gaudí. **Saldí:** Llibreria Panadés i Llibreria Sorolla. **Saragossa:** Papeleria Germinal. C. Sepulcro, 21. **Tamarit:** Estanc Patrito. **Tortosa:** Llibreria El Temple. **Vall-de-roours:** Llibreria Serret.

Cartes dels lectors

Resposta a la carta de Josefina Motis

Aquest escrit és una resposta a la carta de Josefina Motis publicada en el passat número del mes de gener. Em sorprenen algunes de les seues afirmacions i altres m'indignen. En primer lloc vull dir que, contràriament allò que afirma Josefina Motis, estic completament d'acord amb l'article *Lapsus i mentides* de la gran escriptora franjolina Mercè Ibarz, on critica la diputada Arrimadas (C's) perquè va dir que "un plebiscit no té res a veure amb la democràcia", al diputat Coscubiela perquè va titllar a Carme Forcadell (ANC) "d'absolutista" i perquè Mercè Ibarz diu que "Carme Forcadell és una virtuosa de la democràcia". En el seu escrit Josefina Motis diu, entre altres perles, que "el grup al que pertany aquesta senyora [Carme Forcadell] de democràcia en té molt poc". Tal vegada demanar posar les urnes per a que s'expressi la ciutadania no és democràtic i prohibir i processar als que les posen és molt democràtic, dic jo. No em compteu a mi en aquest bàndol. Si algú, a aquestes alçades, no se n'ha adonat encara de la catalanofòbia d'una gran part de la societat espanyola; del desfavorable tracte econòmic envers Catalunya –més de 1.000 milions de dèficit fiscal mensual–; del centralisme irracional "Madrid km 0"; del menyspreu al català, també de les altres llengües minoritàries; etc., etc.; que Déu, o qui sigui, li conservi la vista, l'oïda, el tacte, el gust i l'olfacte. Tot i que, es poden donar casos en que creguin que "l'espanyol és un ésser portador de valors eterns i intangibles", que "Es-

panya és una unitat de destí en *lo* universal", o que "ser espanyol és una de les coses més sèries que es poden donar en aquest món". En temps dels Àustries, Quevedo deia: "Són els catalans l'avortament monstruós de la política". O més seriosament, que la Constitució obliga a tots quan interessa i que es necessiten tres quartes parts del Parlament per a canviar-la. Recordeu en aquest sentit que l'article 135, que es carrega els drets socials fonamentals, es va canviar en una nit. M'estic allargant massa tot i que no era el meu desig. Realment el que volia era adreçar-me a Josefina Motis per allò que m'ha indignat del seu escrit. Rectifico: en vista de la seua disposició a escriure per a *TdF* regularment, les seues preocupacions lingüístiques i les intervencions en el meu blog, la indignació la canvio per preocupació; a més és any nou. En referir-se a la senyora Forcadell i als independentistes catalans, Josefina Motis diu: "per dir-ho suau això té molt de xenofòbia". Què en resultaria si ho digues asprament? Se n'adona de la gravetat de la qualificació? Faria bé de pensar-s'ho dues o tres vegades abans d'utilitzar la paraula xenofòbia referida al poble català o a una part d'ell. M'agradaria tant que rectificués... I mireu per on, potser sense adonar-se'n, Josefina Motis concedeix la independència a Catalunya. Per què?: prengueu el diccionari de l'IEC i al mot xenofòbia trobareu "odi als estrangers", ergo, si els catalans són xenòfobs amb els espanyols, és que ja no pertanyen a Espanya. Salutacions.

José Miguel Gràcia

A Temps de Franja volem saber la teua opinió. **Envia'ns les teues cartes, tot indicant el teu nom i població, a:** tempsdefranja@gmail.com

COMARCA DEL

matarranya

INSTITUTO DE ESTUDIOS ALTOARAGONESES
 Diputación de Huesca

Diputació de Lleida

INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCS
 Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Revista de les Comarques Catalanoparlants d'Aragó

SUBSCRIU-T'HI

T. 978 85 15 21

tempsdefranja@gmail.com

Recordem a tots els subscriptors de *Temps de Franja* que ens comuniquin la seva adreça de correu electrònic a **administracio@ascuma.org** per a rebre els pdf dels números digitals

Lo català, patrimoni d'Aragó

Les dos llengües que es parlaven durant l'Edat Mitjana a Aragó, català i aragonès, van néixer i es van anar estructurant a les valls pirinenques, com a evolució natural del procés que tota llengua viva té. Així aquell llatí d'anar per casa que es va imposar amb la romanització sobre l'iber i que es va anar convertint en la llengua general de les nostres comunitats, es va refugiar en les estretes valls del Pirineu resistint la progressiva arabització de la resta de la Península Ibèrica.

Simplificant podem dir que lo naixement de la Corona d'Aragó l'hem de trobar amb el matrimoni de Peronella, d'Aragó i Ra-

mon Berenguer, comte de Barcelona. Esta unió va impulsar la conquesta o reconquesta dels territoris al sud dels seus dominis i l'expansió de les llengües pròpies d'estos monarques i dels seus descendents: l'aragonès i lo català.

A més de la conquesta militar, la llengua utilitzada per l'administració de la Corona d'Aragó va ser determinant per a la implantació d'estes llengües en detriment de l'àrab imposat des de la conquesta musulmana. Així del català tenim mostres de documents escrits en diferents punts de l'Aragó actual.

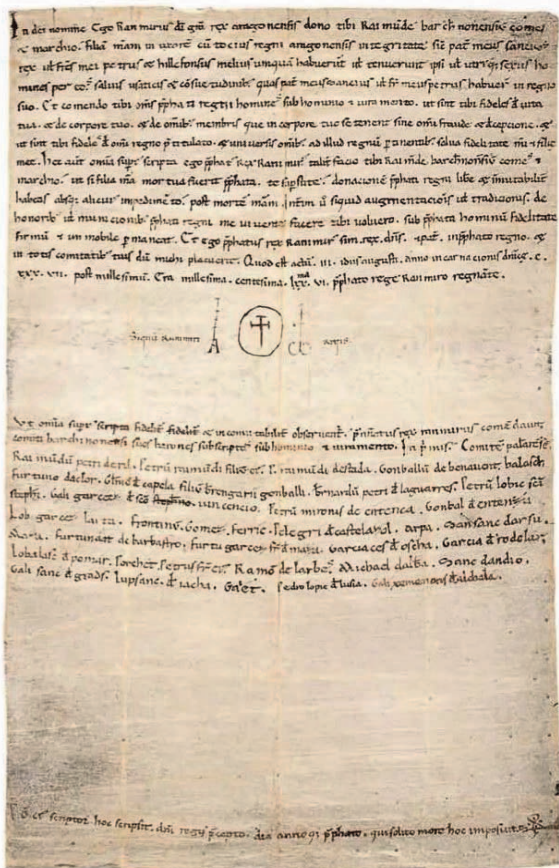
Un altre factor definitiu va ser la repoblació dels territoris que s'anaven incorporant a la Corona d'Aragó. En el cas del Matarranya, fa 800 anys, es va realitzar inicialment amb gent dels comtats pirinencs del Pallars i posteriorment amb los més pròxims de la zona de Lleida. Esta gent van arrossegar la seua llengua vernacle que ha perdurat fins als nostres dies.

Senzillament estem orgullosos que los nostres avantpassats hagin estat capaços de mantenir un dels patrimonis més preuats de qualsevol cultura: la seua llengua.

També estem contents que com aragonesos que mos sentim, se'ns reconegue sense embuts la llengua que parlem i per això aplaudim l'última normativa al respecte de l'actual govern d'Aragó.

Però també seguim reivindicatius del que és principal: falta la normativa que assegurar la pervivència de les llengües originàries de la Corona d'Aragó. Demagògia a part, apel·lem a la Universitat i als estaments culturals competents en lo tema lingüístic que es posicionen sense condicionants polítics ni pors infundades al manteniment viu d'este important patrimoni d'Aragó.

Feu-ho com es fa en qualsevol país civilitzat i, encara sense menyspreu, en qualsevol país d'Àfrica. No volem ser menys.

Capítols matrimonials de Barbastre (1137) en virtut dels quals es pactava el casament del comte de Barcelona amb Peronella d'Aragó.

II Premi Serret Terra de Cruïlla i del Fòrum Literatura Rural d'Ulldecona

// CARLES SANCHO

El II Premi Serret Terra de Cruïlla i del Fòrum Literatura Rural d'Ulldecona va ser presentat als mitjans de comunicació el dimarts 26 de gener a la seu de la Fundació Carulla a Barcelona. L'anunci de la convocatòria va anar a càrrec del director de l'entitat Carles Duarte i hi van assistir Octavi Serret, llibreter de Vall-de-roures i promotor del premi; Núria Ventura, alcaldessa d'Ulldecona i de la seu del I Fòrum de la Literatura Rural; Josep Moragrega president d'Òmnium Cultural del les Terres de l'Ebre; José Luis Soler, promotor del Fòrum d'Ulldecona i de Terra de Cruïlla i alguns membres del jurat del premi.

El Museu de la vida Rural de la Fundació Carulla col·labora en estes iniciatives per incentivar la creació literària relacionada amb el territori i el món rural. L'editorial Barcino de la Fundació té previst publicar l'obra guanyadora.

La convocatòria del Premi Serret Terra de Cruïlla és bianual. El guanyador de la primera edició de 2014 va ser l'escriptor Francesc Roma i Casanovas amb *Estudis sobre patrimoni existencial a la Catalunya rural*.

El jurat del premi que s'atorgarà

Octavi Serret
SERRET LLIBRES

enguany està format per Emigdi Subirats, Silvestre Hernández, Albert Pujol, Carme Martí, Maria Carme Jiménez i Jordi Llavina com a secretari.

Segons les bases publicades del premi, al guardó hi poden optar obres originals i inèdites escrites en català de narrativa –novel·la, narracions, contes i literatura del jo– i assaig –històric, etnològic, científic, filològic, filosòfic, polític i periodístic–. Les obres s'han de centrar en el món rural d'avui, en el seu terri-

tori, en el seu paisatge, en la seua gent. Es valorarà especialment que incideixin en la manera en què el món agrari conviu amb els reptes que les societats contemporànies es plantegen per al nou mil·lenni.

El guardó està dotat amb 1.500 euros, aportat per la Fundació Carulla Museu de la Vida Rural. El termini d'admissió de les obres va començar el 26 de gener del 2016 i finalitzarà el 26 de maig del 2016 i el veredictes farà públic al mes d'agost del 2016.

L'ESMOLET

Time goes by // Carles Terès

A voltes al Facebook hi passen coses. Sovint són banals, de foguera, que t'arrenquen una rialla o un reneç d'indignació. Però de tant en tant una imatge se t'infiltra fins el dedins més íntim. Això em va passar en veure una foto d'en Toni Catany que Dolors Miquel havia compartit, amb el títol *Plaza de San Agustín Viejo, Barcelona, 1969*. Pareds escrostonades, brutícia, roba estesa, papers per terra... quina confortable sordidesa. Però el que més em va colpir va ser el xiquet de la bici que apareix a l'extrem esquerre de la imatge: vaig veure'm a mi mateix sobre la petita Orbea de segona mà que m'havien regalat els meus pares. No era jo, és clar, però en certa manera ho era. Em va envair el vertigen. Quan veig fotos com aquesta, d'una quotidianitat que ja ha desaparegut però que un dia va ser la meua, em sento trasbalsat. És la constatació de la velocitat torbadora que agafa el temps en el seu esmunyir-se'ns entre els dits. Allò que creiem que som, ja no existeix: és passat, imatges exòtiques que, en el millor dels casos, fan somriure als joves —que saben que són eterns.

TONI CATANY

Així es va celebrar Sant Antoni a la Vall del Tormo

// NATALIA ANTÓN*

La Vall del Tormo ha celebrat un any més la festa de Sant Antoni, en què els animals són beneïts pel sant, s'encén una gran foguera i es fa una rostida dels productes obtinguts de la matança del gorrino. Esta volta, a més de la foguera, hi ha hagut entrepans de xorís i llenguanissa i ball. Enguany també s'ha recuperat una antiga tradició: es tracta de la benedicció dels animals col·locant la imatge del sant en un altaret a la plaça de l'Església i fent que els animals donaren tres voltes al voltant del seu patró. Esperem que aquesta encertada novetat dels organitzadors continuï en cada edició de Sant Antoni, d'esta forma no es perdran els antics costums i els més jòvens aprendran com es celebrava abans esta festa d'hivern que era una de les més importants de l'any de la població.

Antigament la benedicció dels animals es feia a la plaça Major. Es col·locava el sant al centre damunt de la peanya preparada per a la processó i al voltant es passejava amb els animals per a guanyar-se la protecció del sant per a tot l'any. Cada animal donava tres voltes al sant, i de vegades també se li oferia el pamboli beneït. Eren els temps en què a les cases tenien els animals de llaurança, sobretot burros i matxos, que ajudaven en les faenes del camp i formaven part de la vida dels vallejos.

Carles Sancho, és un dels molts vallejos que recorda com es celebrava fa cinquanta anys la festa de Sant Antoni: "Quan era menut el disset de gener, a primera hora del matí, posaven Sant Antoni en una peanya a la plaça i en los animals de llaurar li donàvem la volta al sant. Després, missa solemne presidida per l'ajuntament, en què es repartia pamboli que donàvem als animals de casa per protegir-los. Per la tarda cine i orquestra al saló de ball del tio Gabriel. En son demà, la festa de Santa Bàr-

bera també en missa i orquestra. Eren les festes d'hivern de la Vall".

El mateix informador aporta una composició que ja només recorden els més grans de la població, i que recitava Jerónimo Timoneda durant les primeres dècades del segle XX a l'església de la Vall del Tormo. "Lo tio Jerónimo Timoneda el dia de Sant Antoni a l'atri de l'església de la Vall recitava esta composició que fa referència al sant protector dels animals de llaurar", explica Sancho i que apareix en el recull de *Lo Molinar* (1986):

*Sant Antoni té un confit
dins d'un caragol rostit,
tots los peixos de la mar
allí sucaven lo dit.*

Sant Antoni
2016 (dalt)

CARLES SANCHO
Sant Antoni
als anys 70
(baix)

JOSÉ MANUEL
VICIOSO

*Lo més petit de tots
l'agarren de la cogueta,
lo baixen a Tortoseta,
de Tortoseta al mercat.
Lo dixen a un pobre gat
que estave esbarrufat
i pesave figures.
Cu cut!
que venen bous i vaques
i gorrinos en sabates,
Lo dimoni temptador
que ixque de la barraca
i que dixo a Sant Antoni*

Seria interessant que l'any que ve el dia de Sant Antoni algun vallejo s'animara a recitar estos antics versets que durant molts anys s'escoltaren a la Vall del Tormo.

* Article en castellà de Natalia Antón extret del web valdeltormo.com, traduït al català per Carles Sancho

Natxo Sorolla, doctor en sociologia

// CARLES SANCHO

“Tria de llengües i rols sociolingüístics a la Franja des de la perspectiva de l’anàlisi de xarxes socials” ha estat la tesi doctoral que va defensar el sociòleg pena-rogi Natxo Sorolla el passat 14 de gener a la Facultat d’Econòmiques de la Universitat de Barcelona i que ha estat dirigida per F. Xavier Vila, amb la tutoria de Josep Lluís C. Bosch. El tribunal que valorà la intervenció de l’aspirant a doctor estigué constituït per Brauli Montoya, UA, doctor en filologia catalana, especialitzat en l’estudi de la substitució lingüística, José Luis Molina, UAB, doctor en antropologia, especialitzat en xarxes socials i Amado Alarcón, URV, doctor en sociologia, especialitzat en llengua i societat. La defensa de la tesi doctoral escollida pel matarranyenc Natxo Sorolla, col·laborador de *Temps de Franja*, ha estat mereixedora de la qualificació per part del tribunal avaluador com a excel·lent *cum laude*. Felicitats company!

En la seua web “Xarxes socials i llengües”, fa uns dies, ens avançava un resum de la tesi doctoral que presentava i defensava:

“**El treball planteja l’estudi dels processos de manteniment i substitució lingüística mitjançant l’anàlisi de les interaccions i les tries lingüístiques dels individus.** El procés de modernització i homogeneïtzació política ha portat a la **pèrdua de diversitat lingüística** i cultural arreu d’Europa i el món. Des de la sociolingüística més preocupada per les interaccions socials se sol considerar que les xarxes denses i cohesionades tendeixen a formar espais en què els processos d’homogeneïtzació troben més dificultats per a la difusió de les llengües estatals o les varietats lingüístiques estàndard.

Els contextos socioeconòmics i polítics que poden causar els processos de substitució lingüística, activen els **mecanismes socials** que porten a la desaparició d’una llengua, tals com la bilingüïtzació, la distribució funcional de les llengües, el trencament de la transmissió lingüística intergeneracional i el desplaçament de

Natxo Sorolla
ROBERT BONET
/ LA DIRECTA

la llengua en les **relacions endogrups**.

En la nostra recerca a la Franja detectem que, a diferència de la situació observada durant els anys 90, el català es troba minoritzat demogràficament. A més, en oposició al que sovint s’havia considerat en l’estudi de la substitució lingüística, la llengua sofreix un retrocés en l’**àmbit familiar** en les relacions horitzontals (tria de llengua entre progenitors o tria de llengua entre germans), més que no pas en les relacions verticals (transmissió lingüística de progenitors a fills). Estos resultats fan encara més rellevant l’estudi de les interaccions entre iguals.

Amb l’objectiu d’analitzar les interaccions i les tries lingüístiques es proposa el desenvolupament del concepte de **rol sociolingüístic**, que es considera la pauta de comportament sociolingüístic que cada individu efectua tant en relació a la seua posició sociolingüística com a les expectatives de comportament que el grup espera que seguisca en funció del seu estatus sociolingüístic. A partir d’esta proposta interaccional, s’analitza les tries lingüístiques, les normes socials i els rols sociolingüístics, mostrant que en la cohort d’alumnes estudiats al Baix Cinca i

a la Llitera el desenvolupament dels rols sociolingüístics catalanoparlants només es produeix en alumnes que tenen esta llengua com a familiar, i que els qui no la tenen com a llengua familiar, desenvolupen rols castellanoparlants mantenidors, i que no fan ús del català. A més, la recerca destaca que fins a una quarta part dels catalanoparlants familiars desenvolupen rols castellanoparlants, això és, tendeixen a usar el castellà entre ells, desplaçant l’ús d’esta llengua fins i tot en les interaccions endogrups, un mecanisme clau en els processos de substitució. A més, es desvela que la major part dels bilingües familiars desenvolupen rols castellanoparlants, i usen majoritàriament el castellà, fins i tot amb els catalanoparlants familiars, encara que esta llengua no la compartisquen familiarment.

Així, la recerca fa diferents aportacions per a l’**aplicació de l’anàlisi de xarxes socials en la recerca sociolingüística**, tals com l’adaptació de l’anàlisi *blockmodeling* i l’aplicació de models ERGM, i fa diferents aportacions en el coneixement de la situació sociolingüística d’un territori que fins el moment s’havia mostrat com una excepció dels processos de substitució lingüística a nivell general.”

El Duo Recapte participà en l'entrega de premis del concurs literari Comarca del Baix Cinca

// SERGIO RIVAS

Lo passat diumenge 27 de desembre es va celebrar a Fraga la Gala d'entrega dels premis del segon Concurs Literari Comarca del Bajo Cinca/Baix Cinca.

A l'acte, presentat pel periodista radiofònic Jaume Casas, van assistir autoritats locals i comarcals que van ser les encarregades de fer l'entrega dels premis de les diferents categories. A la categoria d'adults va resultar guanyador el relat "Un paciente singular" de l'Herminia Dionis. El segon i tercer premi van estar atorgats als relats "El mundo de costado" de Mª Eugenia Gallizo i "Tres, catorce, dieciséis" de la Mª Lourdes Aso. A la categoria juvenil, es van atorgar dos premis a "El sueño de la vida" de l'Adrián Soler i a "Veo fantasmas" del Víctor José Escudero, tots dos fragatins. Finalment, el premi especial a escriptors de la comarca del Baix Cinca, el va rebre Juan José Berniz, resident a Ballovar, pel seu relat "Con la colilla entre sus labios".

Després de l'acte de lliurament de premis, vam poder gaudir de l'actuació del Duo Recapte, que, amb les notes musicals de la bandúrria del Mario Sasot i la veu de l'Antonio Bengoechea, ens va oferir un recital poètic-musical titulat "Poesia d'ací i d'allà/Poesia de aquí y de allá".

En aquesta ocasió van alternar el seu repertori habitual, centrat en muscar a poetes de la Franja com la Teresa Jassà, el Josep Sanmartín, l'Hèctor Moret i el Desideri Lombart, amb la novetat d'afegir textos de poetes clàssics de la literatura espanyola, com Gustavo Adolfo Béc-

Guardonats al concurs literari "Comarca del Bajo Cinca/Baix Cinca"
SERGIO RIVAS

quer, Antonio Machado o León Felipe. El tancament de l'actuació, amb el poema "Cinca", va ser un homenatge al seu autor, el fragatí Josep Galán, coincidint amb el desè aniversari de la seua mort.

La Gala va finalitzar amb un aperitiu maridat amb vins de la terra.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Convocatòria de proves per a l'obtenció dels certificats de català 2016

Calendari

Certificat de nivell bàsic de català (A2) [anterior nivell A bàsic](#)
Localitats: Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Tortosa i Perpinyà.
Data de la prova escrita: **11.6.2016**
Data de la prova oral: es publicarà el dia de la prova escrita.
Data de publicació de resultats: 7.9.2016

Certificat de nivell elemental de català (B1) [anterior nivell A elemental](#)
Localitats: Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Tortosa i Perpinyà.
Data de la prova escrita: **4.6.2016**
Data de la prova oral: es publicarà el dia de la prova escrita.
Data de publicació de resultats: 7.9.2016

Certificat de nivell intermedi de català (B2) [anterior nivell B](#)
Localitats: Barcelona, Fraga, Girona, Granollers, Lleida, Manresa, Mataró, Sabadell, Tarragona, Terrassa, Tortosa, Vic, Vilanova i la Geltrú i Perpinyà.
Data de la prova escrita: **7.5.2016**
Data de la prova oral: es publicarà el dia de la prova escrita.
Data de publicació de resultats: 7.9.2016

Certificat de nivell de suficiència de català (C1) [anterior nivell C](#)
Localitats: Barcelona, Figueres, Fraga, Girona, Granollers, Igualada, Lleida, Manresa, Mataró, Reus, Sabadell, Tarragona, Terrassa, Tortosa, Vic, Vilafranca del Penedès i Perpinyà.
Data de la prova escrita: **28.5.2016**
Data de la prova oral: es publicarà el dia de la prova escrita.
Data de publicació de resultats: 7.9.2016

Certificat de nivell superior de català (C2) [anterior nivell D](#)
Localitats: Barcelona, Girona, Granollers, Igualada, Lleida, Manresa, Mataró, Reus, Sabadell, Tarragona, Terrassa, Tortosa, Vic i Vilanova i la Geltrú.
Data de la prova escrita: **14.5.2016**
Data de la prova oral: es publicarà el dia de la prova escrita.
Data de publicació de resultats: 7.9.2016

Canals d'inscripció

- Per Internet: Tràmits gencat (<http://web.gencat.cat/ca/tramits/>).
- Presencialment a les oficines de la Direcció General de Política Lingüística a Barcelona o dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre
- Horari d'atenció al públic: de 8.30 h a 14.30 h a Barcelona, Girona, Tarragona i Tortosa, i de 9 h a 14 h a Lleida.
- Es poden fer consultes al telèfon 012.

Terminis d'inscripció

- Presentació de sol·licituds: del 5.2.2016 al 24.2.2016.
- Pagament de sol·licituds: del 5.2.2016 a les 22 h del 25.2.2016.
- Data de publicació de la llista provisional de sol·licituds admeses i excloses: 7.3.2016
- Període d'esmena de la llista provisional: del 8.3.2016 al 18.3.2016.
- Data de publicació de la llista definitiva de sol·licituds admeses i excloses: 31.3.2016.

Import de les taxes

	Certificats de nivell bàsic (A2), elemental (B1) i intermedi (B2)	Certificats de nivell de suficiència (C1) i superior (C2)
Taxa ordinària	22,05 €	53,05 €
Amb bonificació per Internet (10%)	19,85 €	47,75 €
Amb bonificació per títol de família monoparental o de família nombrosa de categoria general (30%)	15,45 €	37,15 €
Amb bonificació per títol de família monoparental o nombrosa de categoria especial (50%)	11,05 €	26,55 €
Amb bonificació per títol de família monoparental o de família nombrosa de categoria general i sol·licitud per Internet (40%)	13,25 €	31,85 €
Amb bonificació per títol de família monoparental o nombrosa de categoria especial i sol·licitud per Internet (60%)	8,85 €	21,25 €

Exemple de pagament: per situació d'atur sense prestació i per situació de jubilació

<http://www.gencat.cat/llengua/certificats>

Inscripció per Internet, 10% de bonificació. Més informació al revers

Mary Zapater, premi Ernest Lluch 2015

// HUGO SOROLLA

La polifacètica fragatina Mary Zapater Labrador va rebre el passat 2 de gener el Premi “Ernest Lluch” del PSOE de Fraga, guardó que el partit lliura cada Nadal per reconèixer la tasca de persones, associacions i col·lectius que impulsen els valors de la solidaritat, la justícia, la igualtat i el progrés a la ciutat de Fraga.

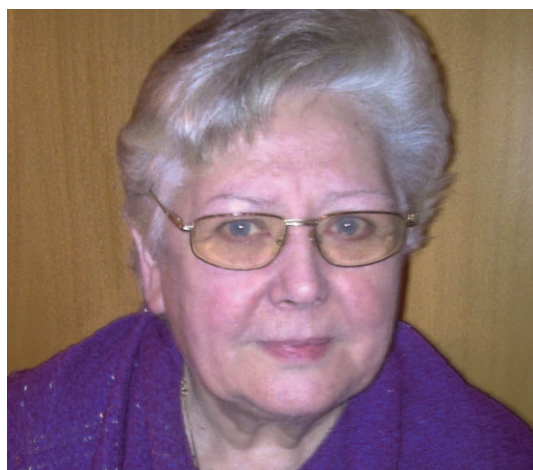
Miguel Luis Lapeña, secretari general del PSOE de Fraga i alcalde de la ciutat, va obrir l'acte assegurant que se sentia “molt orgullós” de tenir una veïna com Zapater, impulsora de tants projectes positius per a la ciutat, com ara la recordada ràdio local “de qualitat” a partir dels anys setanta, “en què va fer el primer programa en la nostra llengua, la llengua catalana”. O les diferents publicacions, especialment *Fogaril i Calaixera*, que “posa en valor la nostra història i la nostra cultura”. Per a Lapeña, “és una revista per conservar, un patrimoni molt important que tots hem de tenir a casa nostra”. També va destacar el paper de la guardonada en l'associacionisme, “des del grup de majorets fins a la creació recent de la Magia Cultural del Bajo/Baix Cinca”. Tot plegat, un llegat que encara ha de créixer perquè, a parer de l'alcalde, “a Mary Zapater encara li queden moltes iniciatives per tirar endavant”.

Un cop llegit el veredict de l'as-

semblea (vegeu destacat a banda), Mary Zapater va rebre el premi de mans de Miguel Luis Lapeña i l'ex-president d'Aragó Marcelino Iglesias, elegit senador recentment. La fragatina va expressar el seu agraïment, i va assegurar que la clau per engegar tants projectes és “fer les coses amb il·lusió i disfrutant molt de tot allò que es fa”. I també “intentar implicar-hi el màxim de gent possible”.

Zapater va destacar que a l'etapa a Ràdio a Fraga va aprendre “a tenir contacte amb la gent”. Va explicar que va entrevistar “a tot Cristo”, perquè llavors “no era com ara” i es podia accedir fàcilment als personatges que passaven per Fraga per un motiu o altre. A tall d'exemple, Zapater va citar les entrevistes al cantant italià Al Bano, l'empresari Carles Ferrer i Salat, la poeta Gloria Fuertes o la cantant Teresa Rabal. Pel que fa a aquesta última, la periodista va explicar com un venedor ambulat d'embotits que aquell dia casualment era a Fraga es va presentar a la ràdio per corroborar si era cert que allà hi havia Rabal, tal com estava escoltant. En efecte, hi era i “tots dos es van fondre en una gran abraçada: resulta que havien treballat plegats al circ molt temps”.

Mary Zapater va cloure el seu parlament recordant que “encara queda molt per fer” en el terreny de

Mary Zapater
ARXIU

la cultura a Fraga. “Aquesta ciutat necessita que institucions i associacions tiren del carro perquè s'assolisquen d'un camí metes concretes”. De la mateixa manera que l'exalcalde Bertran “va apostar molt fort per promoure l'esport”, Zapater creu que ara “toca apostar per la cultura”. Una aposta que s'hauria de concretar en “la construcció del museu que reclama tothom” o en la creació d'un teatre, una altra reclamació històrica que va merèixer un editorial a *Fogaril i Calaixera* l'any 2013. “Només falta que ens unim tots, que anem tots a una i aquesta força ens farà aconseguir que Fraga siga gran”. I, sobretot, també cal la il·lusió que gasta sempre la incombustible Mary Zapater.

Acta de l'acord del lliurament del guardó

L'Agrupació Local del PSOE de Fraga es va reunir a la ‘Casa del Pueblo’ el dia 16 de desembre de 2015 per atorgar el premi Ernest Lluch a la Solidaritat i el Progrés corresponent a l'any 2015.

Després de la defensa i argumentació de les diverses candidatures presentades pels afiliats, i per unanimitat de tots els assistents, es va acordar atorgar el premi Ernest Lluch a la Solidaritat i el Progrés a Mary Zapater.

La fragatina Mary Zapater ha treballat durant tota la seua vida demostrant una passió i defensa de la ràdio de qualitat, de la publicitat. Ha recuperat la cultura i ha posat en valor la història de la ciutat, reivindicant la figura dels seus personatges més il·lustres.

Mary Zapater es va iniciar en el món de la Ràdio local l'any 1973, de la mà dels Germans Piñol, realitzant en aquells inicis la programació musical i la publicitat de l'emissora. Ja el 1974, la

ràdio local s'integra a la xarxa de Cadenes d'Emissores Sindicals i l'emissora local compta amb quatre persones a la plantilla.

L'emissora local s'incorpora després a Ràdio Cadena Espanyola i posteriorment a Ràdio Nacional, i en aquesta etapa, Mary aconsegueix augmentar de manera notable els ingressos per publicitat de l'emissora, el que li permet aconseguir una prima econòmica per la seua feina.

Mary Zapater, persona inquieta en la cultura i en l'àmbit associatiu, va crear el 1974 el Grup de Majoretes de Fraga, coincidint amb la celebració de la Fira de Sant Isidre, que va estar cinc anys en actiu.

L'any 1980, Mary Zapater inicia un programa a l'emissora de Ràdio, titulat *Des de la punta de la llengua*. Una emissió en la llengua materna de Fraga, on també va posar en valor i descobrir tota la cultura del vestit popular fragatí.

Sempre ha estat una promotora dels costums i del vestit tí-

pic fragatí, participant en diversos certàmens aragonesos, com el Concurs de Vestit Tradicional de Zuera (Saragossa), on Fraga va aconseguir el màxim guardó en la posada en conjunt i diversos premis, sobre pentinat i vestit antic.

Mary Zapater, sempre s'ha dedicat a la investigació del vestit típic local, a l'impuls de la llengua materna i sobretot, al suport a la Festa del Dia de la Faldeta, va ser la presentadora de l'acte del 23 d'abril de 1982, quan es inaugura l'escultura de José Arellano "La Fragatina", en aquells temps, no existia protocol, només existia la il·lusió d'un poble, associacions i de l'Alcalde Francisco Beltrán per reconèixer els valors i les tradicions fragatines.

Han estat diverses les publicacions que durant tota la seva vida ha anat impulsant a la ciutat de Fraga, la primera, que va durar des de 1976 fins a 1982, va ser el programa de Festes del Pilar, amb un gran contingut cultural i que comptava amb la col·laboració de María José Arellano, de Gustavo Ballabriga i d'Ezequiel Usón.

L'any 1975 i amb una durada de sis mesos, Mary Zapater gestiona la revista local, *La Veu del Baix Cinca*. Ja en 1981, crea juntament amb Eduardo Herrero, la revista *Al punt 3*, una revista d'informació local.

Però és la revista *Fogaril i Caleixera*, la qual surt a llum el 1996, i es converteix en una revista que recull la història popular fragatina, la memòria de la gent, que amb un caràcter mensual i en color, ha arribat fins nostres dies. En una primera etapa, va ser una publicació de caràcter trimestral i va assolir els 100 fulls en el número dedicat a recuperar la figura del pintor Miquel Viladrich.

També ha recuperat la història i el treball realitzat per molts personatges locals i comarcals, com Francisco Menen, el Pare Caçador de Torrent de Cinca, el militar Domingo María Barrafón i Viñals, etc.

Durant tots aquests anys, Mary Zapater, sempre va comptar amb el total suport i col·laboració del seu marit, Pepe Masagué, que va treballar al seu costat des de l'ombra, d'una manera discreta i intel·ligent i constantment decidint i impulsant tots els projectes, des del consens familiar.

Tota aquesta vida dedicada a la cultura i la història local, ha tingut diversos reconeixements. El 1988, Mari Zapater, va rebre de la mà del president d'Aragó, Hipólito Gómez de las Rocas, el Premi de Periodisme Ramon Pignatelli. El 1997 va rebre el Premi 6 de Novembre, que atorga l'Institut d'Estudis del Baix Cinca i el 2012, al solemne Saló de Plens de l'Ajuntament de Barcelona, va rebre de la mà del seu alcalde el Premi d'Actuació Cívica Lluís Carulla.

Per tot això, la societat cultural fragatina, està excel·lentment representada amb Mary Zapater, qui ara mateix, està immersa en el projecte de l'associació la Magia Cultural del Bajo/Baix Cinca.

Aquest premi, també vol reconèixer amb gratitud, la tasca cultural i de promoció de la Ciutat de Fraga, realitzada durant molts anys per Mary Zapater i la seva família.

Tots aquests mèrits fan a Mary Zapater mereixedora del Premi "Ernest Lluch" 2015 i ens fan sentir a tots orgullosos de comptar a la nostra ciutat amb persones com ella, que han treballat i treballen amb responsabilitat per construir una societat més culta, moderna, avançada i justa amb la seua història.

ESTAMPES RIBERENQUES

La seguretat no existeix // Quim Gibert

Un matí, en un indret a prop de la Gran Muralla Xinesa, Yuan, l'emperador de l'any 400, és instat per un servent a contemplar com un intrèpid, equipat amb ales i una cua, planeja fent zigzagues pel cel «com un dragó nou en una terra de dragons antics». L'home-ocell fa un aterratge forçós a palau a fi i efecte de presentar l'artefacte volador a sa majestat, el qual li reconeix que «és massa bonic». I el fa detenir pels guàrdies reials, alhora que requereix la presència del botxí. Mentrestant, Yuan mostra a l'audaç inventor, sobre una taula, una màquina petita, creada per ell mateix, que ve a ser una mena de jardí metàl·lic en miniatura. Quan l'ancià emperador li dona corda, s'activen uns ocells de fireta, que canten en uns arbrets de metall. Així com unes raboses diminutes de pèl brillant, vora un estanyol, i uns homenets, que s'aturen en «fonts cantaires absurdament petites».

L'home-ocell li diu que volar és una experiència pareguda: «he trobat la bellesa... allà dalt, en el cel, amb el vent al meu voltant». Yuan li respon que es fa necessari perdre una mica de bellesa per tal de «poder conservar la poca bellesa que un té». I és que sa excel·lència està convençut que si l'invent es difon, tard o d'hora, algú el podrà atacar amb pedres des del cel. El botxí executa a l'inventor arrestat, les despulles del qual són cremades, junt amb l'estel, i enterrades. Llavors, Yuan s'adreça al servent per advertir-lo, sota amenaça de mort, que el que ha succeït ho consideri-hi una visió: «tot ha estat un somni».

Es tracte de *La màquina voladora* de l'escriptor Ray Brad-

bury, inclòs en el recull *Cuentos espaciales* (Ed. Lumen, Barcelona 1994). Aborda l'obsessió malaltissa del poder per conservar la trona, encara que sigui en perjudici del poble i del progrés, i per apartar qualsevol sospitós que li pugui fer ombra.

En aquest sentit, la majoria dels polítics suposadament sensibles a la identitat lingüística de la Franja de Ponent solen manifestar que mai és oportú fer lleis i altres disposicions, d'una certa volada, en favor de la llengua. I ajornen indefinidament el tema. És, tal volta, «massa bonic» convertir el català en llengua oficial? Vet aquí una excusa perfecta per poder continuar endropits, per no haver d'arriscar, per deixar en la mínima expressió «la bellesa».

Els suposadament sensibles diuen que només faran un pas endavant si tenen la total certesa que res trontollarà (o que el trontoll serà inapreciable). És que, per ventura, no saben que la seguretat no existeix?

Llengua i cultura popular és el títol de la jornada sobre dignificació lingüística, que el Casal Jaume I convoca a Fraga per al segon cap de setmana de març, amb la presència, a l'instant de redactar aquestes línies, de la contista Nadia Ghulam i dels pedagogs Joan Soler i Amigó, Jaume Cela i Juli Palou.

«Això no és cap joc/ deixeu-me volar!! Jo sóc lliure de fer el que vulgui/ no em traieu la llibertat/ el cel és un somni/ on ell hi vol arribar/ els núvols, les seves muntanyes/ el sol, l'horitzó llunyà», fa així la cançó *El vol de l'home-ocell* de l'extint Sangtraït.

AITOR CLEMENTE, ALCALDE D'AIGUAVIVA DE BERGANTES

“La lluita per ‘lo riu menut’ ens ha fet aparcar diferències i treballar en comú”

// PIETRO CUCALÓN

Va nèixer a Barcelona fa 28 anys, però ha viscut sempre a Aiguaviva de Bergantes. Va fer els seus estudis primaris al poble, fins que va haver de tornar a la capital catalana per a estudiar Arquitectura. Actualment està pendent de lliurar el seu Projecte Final de Carrera. És un apassionat del seu lloc, on torna a viure d'ençà que va assumir l'alcaldia, i del seu riu, per això a partir de maig de 2013 va participar activament en la lluita contra el pantà projectat per la CHE al Bergantes, fent les funcions de portaveu de la plataforma veïnal 'El Bergantes no es toca'. No milita a cap partit polític, i en l'actual legislatura està present també al Consell Comarcal del Baix Aragó dintre del grup GANAR.

Aitor Clemente a l'Ajuntament d'Aiguaviva
PIETRO CUCALÓN

Pregunta. Aitor, què és el que va fer apropar-te a la política i a presentar-te a l'alcaldia d'Aiguaviva per "Guanyar Aiguaviva"?

Resposta. Sempre havia tingut inquietud per poder treballar i fer coses per Aiguaviva i amb los amics, dissenyàvem des de molt joves quines coses s'havien de fer per millorar lo nostre lloc. Ara es va donar l'oportunitat de poder "passar a l'acció".

Tenia clars los condicionants que s'havien de complir si algun dia em decidia a fer este pas, i crec que amb la candidatura que vam formar se complien tots, encara que a alguns ens haguera agradat que foren d'una altra manera, però ens vam posar en marxa massa tard i ja no teníem més opcions.

P. Després de les eleccions municipals, quina és la composició de l'Ajuntament?

R. Estem quatre regidors de GUANYAR Aiguaviva i tres del PAR, però tenim clar que volem comptar amb los set per formar un grup unit que pugua treballar pel nostre lloc, sense condicionants partidistes o ideològics. Almenys per la nostra part, tindrem la mà estesa. En el moment que vam assumir l'alcaldia

els vam oferir delegacions, que van acceptar, de manera que espero que puguem treballar tots pel bé del municipi.

Als pobles la gent es fixa més en les persones que en les sigles en fer lo seu vot, i també sabíem que la nostra era una aposta valenta i fins i tot en certa manera "arriscada", ja que es tractava d'una proposta innovadora, ambiciosa i diferent, amb gent molt jove, però pensem que preparada. A més, va resultar complicat que la gent, acostumada als partits tradicionals, entenguera lo caràcter independent de la candidatura.

Érem conscients igualment de la dificultat d'aconseguir un canvi després de 24 anys de governs seguits PP-PAR, i creïem que l'important era aconseguir lo punt d'inflexió que hem pogut fer.

P. Quin pes va tenir en la teua decisió i en la teua manera de "concebre" poble i "fer poble" la Plataforma Ciutadana "El Bergantes no es toca, Salvem lo riu"?

R. Únicament la lluita per defendre i protegir "lo riu menut" ens ha demostrat que és possible aparcar picabaralles i diferències ideològi-

ques per treballar en comú i remar cap a un mateix objectiu. A més, com hem vist recentment, amb resultats magnífics.

Com et deia adés, la divisió no ens porta a enlloc, mentre que l'esforç col·lectiu i lo treball honest d'un poble unit ens ha conduït a una pri-

mera victòria davant d'una institució arrasadora i molt poderosa com és la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre. **P.** Quins canvis des que hi ha l'amenaça de la presa sobre el Bergantes has vist i notat entre la població? Em refereixo a tots, però principalment als que s'han inclinat per cridar un: "No"

R. Crec que ha suposat una reactivació social del lloc i una posada en valor del nostre riu com a patrimoni natural. Encara que sabíem que era lo nostre tresor, l'amenaça de poder perdre'l segurament ha ajudat al fet que li donem envara més valor.

Les fotos de les diferents manifestacions i actes reivindicatius, com pot ser la radera "Abraçada al riu" em posen los pèls de punta en

«...la nostra era [...] una proposta innovadora, ambiciosa i diferent, amb gent molt jove i [...] preparada»

veure el que som capaços d'aconseguir treballant junts.

P. *Quins projectes més importants tens pel teu lloc i també dintre de la comarca del Baix Aragó?*

R. La nostra prioritat serà impulsar un projecte actiu que fomenti la creació de treball i que eixi, sumat al manteniment i millora dels serveis i la dinamització en tots els sectors, ens possibilito construir un lloc viu d'on ningú se n'haja d'anar i que resulte atractiu per viure i visitar. Tenim un repte enorme com és frenar l'enorme sangria demogràfica i és urgent afrontar d'una manera sèria i coordinada el problema de la des població.

Estem convençuts que és fonamental governar des de la sensatesa i l'honradesa, fent inversions responsables en infraestructures necessàries i viables, aprofitant tot el nostre potencial, optimitzant els recursos disponibles i innovant de forma contínua. Tot i que seguim en una època complicada, amb sacrifici segur que podrem aconseguir grans avenços.

En el camí de la creació de treball tenim propostes concretes com la posada en marxa del Viver d'Empreses, l'adequació d'un local per habilitar un Centre d'Emprenedors i continuar desenvolupant el projecte d'ampliació de la Residència.

A més, esperem seguir dinamitzant el nostre lloc fomentant activitats des de la cultura, l'esport, la joventut o el turisme i apostant pel treball en comú i social. Però el nostre major desig és que les bones notícies

Mobilització en defensa de "lo riu menut"
DIARIO DE TERUEL

que és el moment que la nostra generació faci un pas cap endavant. Si no, estem perduts.

P. *En el tema de la llengua de la localitat; quina és la postura de l'ajuntament pel que fa a la conservació i promoció?*

R. Per a nosaltres és un tema molt important. Crec que el nostre parlar i el riu són les nostres principals senyals d'identitat, així que és una cosa que ens hem de prendre molt seriosament.

P. *Quin és l'estat actual de la llengua d'Aiguaviva?*

R. Crec que està en un moment complicat, ja que encara que continua sent una llengua molt viva, cada volta els joves la parlem menys, a més de perdre part del vocabulari a l'introduir-se "castellanismes".

Com a exemple et puc dir el meu cas particular.

A casa i en la família paterna parlem sempre en la llengua d'Aiguaviva, però fora amb els amics no sempre és així, encara que molts sapiguem parlar. A l'estudi vam adquirir un mal hàbit, parlant sempre en castellà, que no ens hem sabut traure després. Quan la gent vella ens escolta, ens foten una bona esbrancada. I amb tota la raó!

P. *Recentment es va celebrar la "Trobada" de l'ASCUMA a la localitat. Quina acceptació va tenir per part dels veïns d'Aiguaviva? Quina va ser la contribució de l'ajuntament en aquesta activitat?*

R. La veritat que estem molt contents com es van desenvolupar tots els actes. La majoria de vegades és difícil atraure grans quantitats de gent en les activitats culturals i pràcticament vam aconseguir omplir les sales. A més, crec que els aiguavivans que vam assistir vam passar un dia molt agradable al voltant d'un assumpte tan bonic i identitari com la nostra llengua.

L'Ajuntament va col·laborar sobretot organitzant l'actuació musical amb què vam tancar el dia, i també ajudant en tot allò que ens van demanar des d'ASCUMA per a què isquera la Trobada el millor possible.

P. *Aiguaviva és un poble de frontera. Quina és la relació actual amb les localitats properes de la Comarca del Matarranya i fins i tot amb els castellonencs?*

R. La meua percepció és que amb els llocs del Matarranya no hi ha una relació tan intensa com caldria sobretot a causa dels llaços culturals que compartim.

Sí que n'hi ha amb els llocs dels Ports, especialment amb Sorita, Morella, Forcall i Cíntorres, i de fet hi ha moltes parelles de gent d'aquests pobles amb aiguavivans o aiguavivanes.

P. *Quines accions té previst l'Ajuntament posar en pràctica per a la promoció i suport de la llengua de la localitat?*

R. Al programa amb el que nos vam presentar a les eleccions ens vam comprometre a treballar per a la promoció i protecció del Parlar d'Aiguaviva a través d'estudis, publicacions o jornades. Per això ens va entusiasmar la possibilitat de poder acollir l'última edició de la Trobada Cultural del Matarranya.

Actualment estem treballant en això, explorant opcions, però sí que intentem sempre que podem incorporar el bilingüisme, per exemple en una cosa tan senzilla com la cartelleria.

P. *¿Penses que la cultura de la localitat es podrà preservar?*

R. Esperem que sí, i per això ens hi deixarem la pell, ja que com et deia abans, la protecció de la nostra cultura i la divulgació de la nostra història serà una cosa prioritària a l'acció de govern.

«A l'estudi vam adquirir un mal hàbit, parlant sempre en castellà, que no ens hem sabut traure després.»

La boira i la nit arrasen al concurs de fotos d'Alcampell

// J. ESPLUGA TRENC

El GRAPA va organitzar un any més el VI Concurs de Fotografia d'Alcampell. Esta vegada el tema era "Espais públics i racons amb encant d'Alcampell (i comarca)". S'hi van presentar 33 fotografies que es van exposar entre els dies 1 i 3 de gener de 2016 a la Casa de la Cultura. Les persones visitants van poder votar les que més els van agradar. El concurs tenia dos premis, el del jurat i el del públic, consistents en sengles lots de productes proporcionats per 'Chelats Sarrate' i 'La Botiga' respectivament. Es van rebre fotos d'indrets que si no fos pel concurs ningú hi hagués parat compte: xumeneres fetes amb bidons, ràfels dels terrats, portes corcades de passada dignitat, pilarets, etc.

El premi del públic va ser per a Enrique Duarte, de l'Almunia de San Juan, per una molt especial foto nocturna de l'ermita en runes de Santa Margarita. El premi del jurat va anar a parar a Manel Enjuanes, de cas de Soriana d'Alcampell, per una foto en la que es veu tot lo lloc cobert per la boira amb la torre del campanal eixint

Dalt, el Premi del jurat, i a la dreta, el Premi del Públic

vertical sobre el mar de boira. L'autor es va desplaçar a la serra un dia de boira per a fer esta foto tan espectacular. El jurat estava format per Luís Suárez (fotògraf gallec), Antoni Gelonch (fotògraf lleidatà) i Glòria Flix (de Pagès Editors, esta vegada en representació del GRAPA). La Cooperativa d'Alcampell va oferir com a obsequi a cada membre del jurat una botella d'oli Únic (lo millor oli del món, que diuen). Una selecció de les fotos guanyadores es pot veure al web <http://tertuliesalcampell.wordpress.com/>

DONES

Leila Alaoui // M. Llop

Filla d'un empresari marroquí i d'una fotògrafa francesa. Va nàixer fa 33 anys a París i passà la seua infància a Marràqueix. Estudià fotografia a la Universitat de Nova York i vivia entre París, Marràqueix i Beirut. Va col·laborar al *New York Times* i amb la revista *Vogue*. Era una artista fotogràfica; va fer exposicions a l'Institut del Món Àrab, de París, a Dubai, Sevilla, Amsterdam... Amnistia Internacional li va encomanar un reportatge fotogràfic sobre els drets de les dones en Burkina Faso. Al país africà treballava sobre les dones joves casades a la força, parlava amb elles, escoltava i finalment feia les fotografies. El 15 de gener, Leila es trobava en el Café Cappuccino, de la capital de Burkina Faso, Ouagadougou, quan fou assassinada pel grup jihadista Al Queda del Magreb Is-

làmic (AQMI). Trenta persones van morir en aquest atac, entre les quals es trobava el seu xofer i pare de quatre fills Mahamadi Quédraog.

Segons paraules seues, en els retrats utilitzava tècniques d'estudi anàlogues a les del fotògraf Richard Avedon en la sèrie *In the American West* que mostren a les persones amb elegància i dignitat. Leila capta les persones del Marroc, Índia... fora del folklore per evitar la condescendència del món occidental. Artista sensible, solidària, intel·ligent, amb talent extraordinari que sabia descobrir allò que hi ha darrere l'aparença. Les seues fotografies desperten la consciència i la indignació. Leila Alaoui és coneguda com la fotògrafa de la gent invisible. Descansi en pau!

La industrialització a Binèfar

// JOSEFINA MOTIS

El dissabte 28 de novembre es va presentar a Binèfar el llibre *La Industrialització de Binèfar. Desde sus orígenes hasta a 1975* (Història de la indústria d'aquest poble en els darrers cent anys).

L'autora es Silvia Isábal, heretiera d'un negoci familiar d'aquesta localitat relacionat amb begudes com el "sifon". Negoci ampliat i posat al dia. Al mateix temps Silvia Isábal és investigadora en aquest tema local.

El llibre va ser editat per l'Associació d'empresaris de la Llitera amb la col·laboració de l'Ajuntament i del Cellit, entitat aquesta que va animar a que el llibre fos escrit i va posar en contacte a l'autora amb Vicente Salas Fumás que va escriure el pròleg.

Vicente Salas Fumás es d'Albelda, catedràtic d'Organització d'Empreses a la Universitat de Saragossa i membre del Consell general i de la Comissió Executiva del Banc d'Espanya, llicenciat en Ciències Econòmiques a ESADE, amb títols com Màster i Doctorat a la Universitat de Purdue, Indiana EEUU.

La presentació va tenir lloc al Saló de l'Ajuntament sent un èxit de públic assistent. L'autora va tenir al costat a l'Alcalde de la localitat, als

representants de les entitats editores i al director de *El Periódico de Aragón* Jaime Armengol, –que es de Binèfar–, dient en aquesta presentació que el llibre constata la idea de l'autora referent a la constant actitud emprenedora d'aquesta localitat.

Es va projectar material gràfic inèdit sobre la indústria de Binèfar, que completa un important nombre de fotografies i documents que apareixen en el llibre. L'autora mostrant les imatges, va fer un resum en un repàs complet.

Silvia Isábal argumenta que el desenvolupament industrial en aquest context rural, a més d'un esperit emprenedor del poble, va ser afavorit per circumstàncies com l'arribada del ferrocarril Saragossa-Barcelona i el canal d'Aragó i Catalunya. A més assenyala que en aquest poble hi havia unes elits molt dinàmiques, com si fos una burgesia mercantil més pròpia de mitjans urbans que del món rural d'aquella època. Aquesta burgesia va ser capaç de fabricar i vendre per tota Espanya des d'estrís agrícoles, cuines econòmiques, galetes, llet condensada i gènere de punt provinents dels sectors metall, tèxtil i fa-

Silvia Isábal
CANALLITERA.ES

riner.

Alguns mitjans es van fer ressò de la publicació d'aquest llibre, *Canal Llitera* –periòdic digital–, *Diario de Alto Aragón*, i *El Periódico de Aragón*, fent molt bones crítiques, tant per la iniciativa de l'autora, com per l'objectivitat de les dades aportades en un context amè.

El 8 de desembre es va presentar a la fira del Llibre Aragonès de Montsó aquest llibre i també *Nobiliario de la Llitera* de Carlos Corbera. Les dues obres van ser publicades amb la col·laboració de CELLIT dels que en son editors.

TOT ENSENYANT LES DENTS

La importància de dir-se... d'alguna manera // Ramon Sistac

Em sap greu perquè tothom en deu parlar i, a més, el metge m'ho havia prohibit, però no me'n sé estar: haig de dir alguna cosa sobre la fi del LAPAO. En principi, pot parèixer un fet banal; la restitució, en definitiva, d'un nom i el retorn a la situació anterior, una mena de tornada a l'ordre natural de les coses, al sentit comú, sense més importància per a l'extensió de l'ús social de l'idioma. Un gest massa tímid, en definitiva. Però crec que no és ben bé així. Primer perquè el nom "català" dona cobertura legal i acadèmica, permet les relacions horitzontals amb altres comunitats autònomes (amb qui es reconeix implícitament la copropietat del patrimoni lingüístic) i fins i tot té efectes en els convenis internacionals. Després, perquè el nom universalment acceptat desactiva de fet i de dret les iniciatives secessionistes. Però, sobretot, perquè torna a situar els parlants en la condició que ens pertoca: la de persones que, com totes les del món, enraonem una llengua i l'enraonem bé, no pas un argot o una mena de galimaties lingüístic. Cal insistir; totes les llengües del món tenen un nom gentilici que les identifica i les vincula a una societat determinada, que pot ser l'actual, la d'origen

o la del territori que té més parlants. Així els francesos parlen francès, però els belgues i els suïssos també, com els nord-americans anglesos, els austríacs alemanys o els argentins espanyols.

Una altra qüestió són els epítets i afegits. Entenc que, això de "català d'Aragó", deu ser una concessió necessària a la faramalla pseudoregionalista i anticatalanista, però... algú ha sentit mai a dir que a l'Aragó la llengua oficial és el "castellà d'Aragó"? Sense anar més lluny, la constitució andorrana oficialitza el català i no pas el català d'Andorra, i la belga parla de llengua francesa, neerlandesa (ni tan sols "flamenca") i alemanya. És que algú pot entendre a l'Aragó que el que es demana és la protecció del català d'Eivissa? I ja deixo de banda, per avoriment, allò de "les seues varietats dialectals" i "modalitats lingüístiques"... Quin garbuix conceptual!

Tot amb tot, ja dic que entenc les raons conjunturals, especialment en un context hostil. En definitiva, es tracta d'un pas en la bona direcció que segurament no és tan tímid com aparenta, i que inverteix una dinàmica de tres anys (i més). I jo, en última instància, sempre sé trobar l'excusa per a obrir un xampanyet!

Moncada, un gran defensor i dignificador de la llengua (I)

// JOAQUIM TORRENT

El propassat 2015 s'han complert 10 anys (el 13 de juny) de la mort de l'escriptor mequinensà Jesús Moncada. És una ocasió per recordar-lo i per valorar la seua figura i la seua obra. Primer de tot cal dir que va ser un personatge polièdric i amb molts matisos, un intel·lectual complet, en tot l'abast del mot, ja que no solament es va dedicar a la literatura –on excel·lí– sinó també a la pintura i a l'ensenyament, a banda d'haver mantingut un actitud cívica insubornable i compromesa amb la seua gent.

Amb el pas del temps apareix nítidament com “un dels grans” de la nostra literatura. Si no ens hagués deixat tan aviat qui sap quines obres hauria estat capaç de crear! Tot i així ens hem de treure el barret davant la seua producció literària; no en debades és l'autor d'expressió catalana traduït a més idiomes.

Ha estat una figura excepcional i paradigmàtica. El seu èxit desmunta aquelles postures supremacistes que neguen el pa i la sal a la nostra llengua, i fins i tot l a seua pròpia existència –almenys en terres administrativament aragoneses–.

Moncada és l'exemple clar de com amb una llengua secularment humiliada i menystinguda es pot arribar a les més altes cotes literàries i aconseguir una projecció universal, i de com des d'un punt de partida local es pot tenir una visió global de la realitat, on tota la humanitat s'hi pot sentir reflectida. El seu triomf és una bufetada a la cara a tots aquells que a l'Aragó –i no únicament a l'Aragó– han fet tot el possible per eradicar el català, des de l'escola a la trona. Personatges com aquells mestres que posaven tot el seu afany a castigar els infants que parlaven la nostra llengua, que per a ells era un menyspreable “chapurreado” o “patués”; per exemple donant-los un “objecte de la vergonya”, que havien de passar a qui sentissen que no parlava castellà, fins que al final el darrer posseïdor era castigat –tal

com està documentat que passava a Areny de Noguera e la dècada dels seanta–. Un afany que s'ha mantingut fins als nostres dies; només cal recordar l'anècdota reportada per l'activista franjolí Guillem Chacón, qui explicava el menyspreu amb què –a la mateixa Mequinensa– la mestra va tractar la seua filla en veure que duia llibres en català a la motxilla. Per no parlar de la negativa, a l'ambulatori de Fraga, d'atendre el fill del psicòleg Quim Gibert perquè el seu pare s'expressava en català...

El mateix Moncada deia: “ignorava que allò que jo parlava fos una llengua que es pogués utilitzar a l'hora d'escriure.” “I d'això el franquisme ja es preocupava que no ho arribéssim a saber.” I Carles-Jordi Guardiola, editor de Moncada i company seu de militància al PSAN, va destacar en un homenatge a l'escriptor el paper que havia tingut en el procés de normalització del català a la Franja, on, segons ell, “abans de Moncada ningú considerava un mèrit escriure en català”. De fet, va ser capaç de capgirar la si-

Jesús Moncada
EVA GUILLAMET

tuació i, a través de la llengua, de donar a conèixer Mequinensa al món sencer. Com diu Rosa Regàs, escriptora i admiradora: “El català de Moncada és un català autèntic; no segueix normes. A ell no li ha fet cap falta la normalització (...), perquè parla des de la profunditat i autenticitat de la llengua i això és d'una intel·ligència literària impressionant”

CONVOCATÒRIA DE PROVES PER A L'OBTENCIÓ DELS CERTIFICATS DE CATALÀ 2016 B2 i C1 FRAGA

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya ha convocat les proves per a l'obtenció dels certificats de català 2016. Igual que en l'anterior convocatòria, Fraga serà localitat d'examen per al Certificat de nivell intermedi de català B2 (anterior nivell B) i per al Certificat de nivell de suficiència de català C1 (anterior nivell C). Aquestes proves es realitzaran a l'IES “R. J. Sender” els dies 7 i 28 de maig respectivament. El termini de presentació de sol·licituds comença el 5 de febrer i finalitza el dia 24 del mateix mes. Es poden fer servir diferents canals d'inscripció: presencialment (oficines de la Direcció General de Política Lingüística a Barcelona o dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre) o per internet (Oficina Virtual de Tràmits gencat <http://web.gencat/ca/tramits/>) amb un 10% de bonificació.

Per ampliar informació: <http://www.gencat.cat/llengua/certificats>.

Comunicat d'ICF referent a l'Informe del Consell d'Europa sobre llengües minoritàries

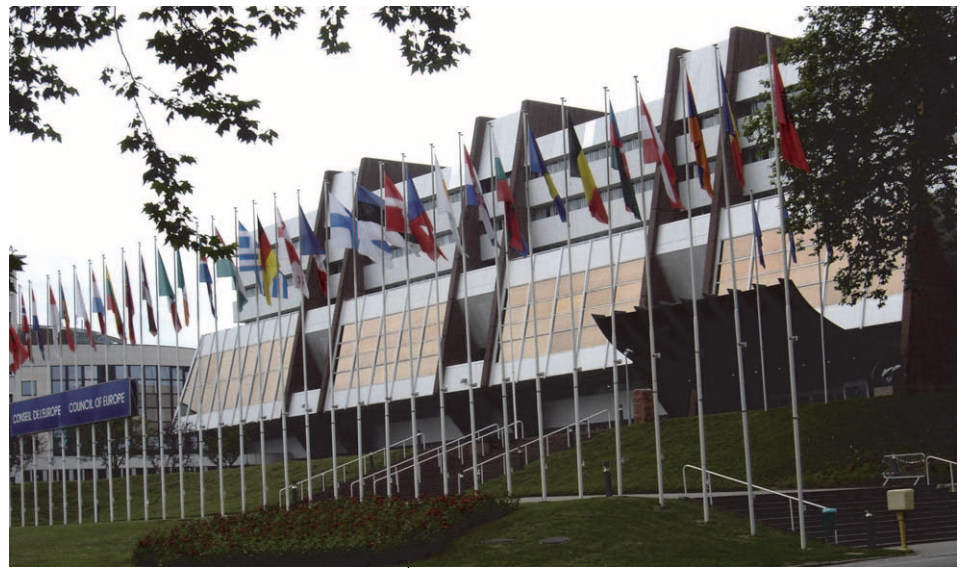
// JOSÉ MIGUEL GRÀCIA

El dijous dia 11 de desembre, el Consell d'Europa, a través del seu informe sobre l'aplicació de la "Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries" (2n cicle de revisió) a Espanya, crida l'atenció al Govern d'Espanya sobre diferents punts. Pel que fa a les dues llengües minoritàries d'Aragó, aragonès i català, malgrat que en el 1er. cicle de revisió, el Consell de Ministres va encoratjar a les autoritats a reforçar la protecció d'ambdues i a prendre les mesures necessàries per aplicar el marc jurídic adequat, ni el Govern aragonès format el 2003, ni l'actual, és clar, han presentat al Parlament el corresponent projecte de llei.

L'informe destaca, entre d'altres, la difícil situació en què es troben l'aragonès i el català a Aragó, a causa de la inexistència del marc jurídic, es queixa de la manca d'informació per part de les autoritats i insta les mateixes a prendre mesures per al seu ús en la vida pública i la seua inclusió en els programes oficials d'ensenyament.

Concretament en l'informe es diu: "El Comitè d'Experts encoratja a les autoritats competents a accelerar l'adopció d'un marc jurídic específic per a la protecció i promoció de l'aragonès i el català a Aragó, i a prendre les mesures necessàries per assegurar la seua aplicació."

Iniciativa Cultural de la Franja (formada per l'Associació Cultural del Matarranya, l'Institut d'Estudis del Baix Cinca i el Centre d'Estudis Ribagorçans), vol fer públic el referit informe i demanda als partits polítics aragonesos en general, i al Govern d'Aragó especialment, el compliment d'allò establert en l'esmentat informe del Consell d'Europa, de data 11 de desembre del 2008. Tant Iniciativa Cultural de la Franja, com les associacions culturals que la conformen, no els mou cap altre objectiu que la defensa del patrimoni cultural i lingüístic de tots els aragonesos i el respecte als drets dels parlants de qualsevol de les tres llen-

gües d'Aragó, però molt especialment, al català i aragonès per estar en clara situació de perill i indefensió.

Iniciativa Cultural de la Franja

Als mitjans de comunicació aragonesos s'han enviat en castellà:

Ayer jueves día 11, el Consejo de Europa, a través de su informe sobre la aplicación de la "Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias" (2º ciclo de revisión) en España, llama la atención al Gobierno de España sobre diferentes puntos. Por lo que se refiere a las dos lenguas minoritarias de Aragón, aragonés y catalán, a pesar que en el 1er. ciclo de revisión, el Consejo de Ministros alentó a las autoridades a reforzar la protección de ambas y a tomar las medidas necesarias para aplicar el marco jurídico adecuado, ni el Gobierno aragonés formado en el 2003, ni el actual, claro está, han presentado al Parlamento el correspondiente proyecto de ley.

El informe destaca, entre otros, la difícil situación en que se encuentran el aragonés y el catalán en Aragón, debido a la inexistencia del marco jurídico, se queja de la falta de información por parte de las autoridades

Consell d'Europa
EMELINA FERNANDEZ.
WORDPRESS.COM

e insta a las mismas a tomar medidas para su uso en la vida pública y su inclusión en los programas oficiales de enseñanza.

Concretamente en el informe se dice: "El Comité de Expertos aliena a las autoridades competentes a acelerar la adopción de un marco jurídico específico para la protección y promoción del aragonés y el catalán en Aragón, y a tomar las medidas necesarias para asegurar su aplicación."

Iniciativa Cultural de la Franja (formada por la Associació Cultural del Matarranya, el Institut d'Estudis del Baix Cinca i el Centre d'Estudis Ribagorçans), quiere hacer público el referido informe y demanda a los partidos políticos aragoneses en general, y al Gobierno de Aragón especialmente, el cumplimiento de lo establecido en dicho informe del Consejo de Europa, de fecha 11 de diciembre del 2008. Tanto Iniciativa Cultural de la Franja, como las asociaciones culturales que la conforman, no les mueve otro objetivo que la defensa del patrimonio cultural y lingüístico de todos los aragoneses y el respeto a los derechos de los hablantes de cualquiera de las tres lenguas de Aragón, pero muy especialmente, al catalán y aragonés por estar en clara situación de peligro e indefensión.

Política lingüística contacta amb premsa i entitas per a preparar el Dia Internacional de la Llengua Materna

// MÀRIO SASOT

La Direcció General de Política Lingüística ha començat a preparar els actes del Dia de la Llengua Materna de 2016, un esdeveniment que se celebra a nivell internacional a finals de febrer de cada any. A aquest efecte es va celebrar una reunió el passat 22 de desembre a la qual van assistir diverses persones en representació d'associacions de l'àmbit de l'aragonès i del català. Per part de l'aragonès assistiren l'associació Espelunciacha de Canfranc, una associació per l'aragonès de Cuarte de Huerva, el Rolde d'Estudis Aragonesos i el Consello d'a Fabla Aragonesa. Per part del català hi assistiren l'Antoni Bengochea, en representació d'ASCUMA i qui signa aquestes línies, per l'IEBC.

L'objecte d'aquesta reunió era transmetre la voluntat d'aquesta Direcció General d'integrar i donar suport a qualsevol activitat que es pugui plantejar des del món associatiu o fins i tot a títol particular.

El Cap de Servei d'aquesta Direcció General, Francho Beltrán, exposà als membres de les associacions els projectes que tenen disse-

nyats. Per l'aragonès plantegen un projecte que anomenaren "Fer Chuntos", a través del qual volen propiciar la trobada de parlants de diferents varietats d'aquesta llengua i alhora també de persones que tenen diferents perspectives d'entendre la llengua. Les activitats es desenvoluparien en els llocs que es determinin d'acord amb la següent proposta provisional: Fer Chuntos un Contet, Fer Chuntos una Canta, Fer Chuntos un Clip, Fer Chuntos un Diya d'Escola, Fer Chuntos un Còmic i Fer Chuntos una Comedieta. Per al català, el Projecte es denominarà "Pels camins de la memòria" i consisteix en unes rutes literàries al voltant de les figures literàries de l'Aragó catalanòfon Jesús Moncada, Desideri Lombarte i Josep Antoni Chauvell. Les activitats es durien a terme en els mesos de febrer i març, excepte la de trobada de nens que seria a la primavera i per a elles compten amb un modest pressupost.

Els representants d'ASCUMA i IEBC, informaren d'activitats que s'havien fet altres anys en alguns instituts de Fraga i proposaren la pos-

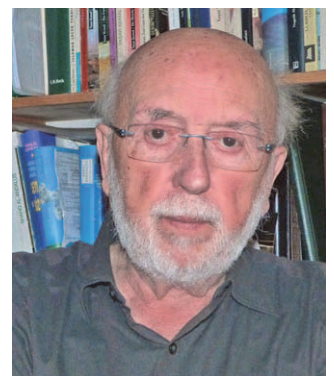
sibilitat d'organitzar un acte institucional del Dia de la Llengua Materna, cada any a una població de l'àmbit de l'aragonès o del català, on hi hagués un nodrit nombre d'activitats infantils, teatrals, musicals, cinema, jocs tradicionals, etc. tot expressat en cadascuna d'aquestes llengües i amb una potent representació institucional del Govern aragonès i amb forta presència dels mitjans de comunicació. Des de la DGPL no s'han manifestat envers aquesta proposta. Tan sol observaren que, en tot cas seria a partir de 2017, perquè no hi ha pressupost ni temps per a fer-la realitat en 2016.

Així mateix, Beltran informà que, també coincidint amb els actes de celebració del Dia de la Llengua Materna, el govern d'Aragó està dissenyant una campanya de sensibilització de la realitat lingüística d'Aragó a través dels mitjans de comunicació. El 23 de desembre passat vam mantenir una reunió amb periodistes de diferents mitjans de comunicació a títol personal per conèixer les seves opinions i suggeriments al respecte.

Qüestió de prenom // Artur Quintana

Molts dels nostres polítics i intel·lectuals fa temps –des de la pèrdua dels Furs el 1707, i sovint des de Casp– que treballen per destruir aquest patrimoni tan íntimament aragonès que és el nostre català d'Aragó. Per aconseguir-ho hi apliquen els procediments més indignes, o sofisticats, si ho preferiu. Com que és ben sabut que el nom propi, el prenom, és per a les persones un tret identitari molt fort, el primer que van fer, fou prohibir-nos-en l'ús oficial en català. D'entrada en tingué cura l'Església, tan submissa al poder, després el Registre Civil. Durant segles només han admès prenom castellans, mai catalans –ni aragonesos, evidentment. Al començament no em fèiem gaire cas: una cosa era la paperassa oficial i l'altra la vida diària. Per molt que els papers posessen Luisa, Pedro, Juan o Rosario, seguïem dient-nos Luïsa, Pere, Joan o Roser. A la llarga, gràcies a una ben orquestrada discriminació i ridiculització dels prenom catalans, hem acabat, però, per renunciar-hi, i ara fem servir només els prenom castellans. Fa uns cinquanta anys ja eren residuals els catalans, actualment no en queda cap: tots ens diem Juan Luis, Dolores, Luis Maria, José Antonio, Luis Miguel, Rosario, Angeles... És més, ho hem interioritzat tant, que

en els casos d'algun foraster que es diu oficialment Joan, Josep o Antoni –ja fa alguns anys que no ens prohibeixen oficialment de dir-nos-en–, inevitablement l'anomenem Juan, José o Antonio. Ni Déu se n'escapa: en algunes viles l'anomenem Dios, i mantenim la forma catalana només per encantar els plegamans: Andreu, Andreu, plega los braços per l'amor de Déu. Tot amb tot, i malgrat la ferotge persecució a què els sotmetem, els nostres prenom es resisteixen a morir. En trobem en algun Pedro lo Pere o Juan lo Jon, perquè són persones de malnoms Peres o Jons; se'ns amaguen darrere un sant de molta anomenada: Sant Roc, Sant Valer, Sant Miquel de les Cantrelletes, persisteixen en la toponímia –Lo Port de Sant Just– o en la literatura –com Andreu en l'encantall del plegamans. Són els últims reductes que tenen. Sempre, però, a flor d'oblit.

Mor José Luis Lorenzo, exalcalde de la Codonyera

// JOSÉ MIGUEL GRÀCIA

José Luis Lorenzo Senante ha mort als 69 anys a conseqüència d'una malaltia de càncer. Va ser alcalde de la Codonyera entre 1983 i 1995 i va romandre fins al 2003 com a regidor del PSOE.

D'ençà 1995 fins al 2003 va ser diputat provincial a Terol pel Partit Socialista. Companys del partit recorden que va ser una de les persones que va participar ben activament a la província de Terol per aconseguir el suport a Marcelino Iglesias per a la presidència d'Aragó.

Pel que fa a la seva activitat professional, cal destacar que va presidir l'Associació de Criadors Porcins de Terol (ACRIPORTE) entre 1988 i 1999.

Des d'aquí enviem el nostre condol a familiars, amics i veïns del lloc

de la Codonyera.

Cal recordar que José Luis Lorenzo va ser un dels alcaldes signants

Lorenzo jurant el càrrec de diputat l'any 1995

de la Declaració de Mequinensa en defensa del català a l'Aragó, l'11 de febrer de 1984

U12

La Casa Vicens // Esteve Betrià

A la portada i a les pàgines 28 i 29 de *La Vanguardia* de 30 de gener de 2014, hi trobem diverses fotografies i diferents escrits a propòsit de la casa Vicens –ubicada al carrer de les Carolines del barri de Gràcia de Barcelona– amb motiu de la pròxima obertura al públic en general d'aquest habitatge unifamiliar dissenyat per Antoni Gaudí. Ara –desembre de 2015–, un amic fragatí m'ha recordat com en ocasions anteriors ja he manifestat poc interès per l'obra arquitectònica de Gaudí, en general. Tot plegat m'ha provocat dues reflexions, l'una més aviat estètica i l'altra més íntima i personal.

La primera té a veure amb el meu escàs interès pel modernisme arquitectònic català més extrem, més ostentós, com el que encara trobem en el Temple de la Sagrada Família, en el Palau de la Música Catalana, en la Pedrera o casa Milà, en la casa Batlló –i el conjunt de la mansana de la Discòrdia–, i en les Punxes o casa Terrades, per assenyalar tan sols alguns emblemàtics edificis modernistes de Barcelona.

La segona reflexió arrenca de la meua arribada –fa gairebé quaranta anys– a Barcelona el febrer de 1968 quan la família va anar a parar, en un primer moment, al carrer de València, a tocar de la Sagrada Família, és a dir ben a prop d'una edificació que, malgrat que juguessa a la plaça que encara du el nom del temple expiatori, mai em va cridar l'atenció: un edifici extravagant i inacabat de l'Eixample que, avui per avui, ha esdevingut un temple recaptatori i un parc temàtic per a centenars de milers de turistes, locals i forasters.

Aquell 1968, setmanes més tard, tota la família va anar a raure al carrer de les Carolines, gairebé davant per davant d'un edifici estrambòtic –peculiar, si us ho estimeu més– que ara sé que es tracta de la casa Vicens. Un edifici que suposàvem que era important perquè, molt de tard en tard –això sí–, fotogra-

fiava alguna parella de japonesos sota la mirada encuriosida d'umpare.

Doncs bé, aquella casa va esdevenir el paradís –si més no en part– de la canalla –autèntics furons d'engorfa– del carrer Carolines gràcies a què vam trobar un accés lliure –que no permès– a un sector de l'edifici. Un paradís perdut que incloïa l'accés esporàdic a les oficines de la revista *Cavall Fort*, situades sota terrat gràcies a haver localitzat –érem, com deia adés, autèntics furons– unes claus ocultes en les flors gaudinians de ferro forjat que franquejaven una escala interior. Al terrat (al safareig vam arribar a criar cullerots rescatats del pantà de Vallvidrera, una altra part del paradís), sobretot els caps de setmana perquè no hi havia ningú a les oficines de la revista, ens imaginàvem que érem en un castell i amb metralladores dominàvem el carrer Aulèstia i Pijoan i així repel·lir un hipotètic assalt al nostre refugi, al nostre paradís infantil.

Ara, per seguir el meu itinerari infantil per la Barcelona gaudiniana, em cal parlar de com amb umpare anava, molt de tant en tant, al Park Güell, a veure si aprenia a anar en bicicleta ja que en aquest punt de Barcelona era possible –*rara avis* aquells anys– llogar-ne. Més tard, les circumstàncies van fer que durant anys treballés al carrer de Provença, entre la rambla de Catalunya i el passeig de Gràcia, i que hagués de visitar amb certa freqüència l'estanc –per adquirir lletres de canvi– situat als baixos de la Pedrera, o alguna notària també ubicada a la casa Milà.

En fi, amb tot això només vull explicitar que l'obra d'en Gaudí, i l'arquitectura modernista en general, tot i formar part de la meua més tendra infantesa i joventut encara la veig, potser ara més que mai, amb intimitat afectiva i, alhora, amb distancament estètic.

Un projecte d'estudi sobre el català a la Franja guanya la V Beca Joan Veny de l'IRM

// REDACCIÓ

El projecte d'estudi "La incidència de l'efecte frontera en l'autonomització de la llengua a la cruïlla catalanoaragonesa", del filòleg Esteve Valls, ha guanyat la V Beca Joan Veny, convocada per l'Institut Ramon Muntaner amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura.

El treball tracta de l'impacte de la frontera administrativa en l'evolució del català a banda i banda de la Franja i vol demostrar que la pèrdua dels trets lingüístics propis d'aquest territori es

deu més a la pressió de la llengua castellana que no pas de la catalana. Valls, professor de la Universitat de

Esteve Valls
WWW.IRMU.ORG

Barcelona, té ara un termini de dos anys per completar la investigació i rebre els 6.000 euros amb què està dotada la beca.

El jurat, que ha destacat la gran qualitat de totes les propostes presentades, ha escollit la d'Esteve Valls pel "rigor metodològic, l'interès científic de l'estudi" i "pel fet que els resultats contribuiran a posar en valor la unitat de la llengua catalana". La Beca Joan Veny, destinada a investigadors de l'àmbit dels centres d'estudis, es concedeix a treballs de sobre la variació lingüística del català.

NO SOM D' EIXE MÓN

Nari nant // Francesc Ricart

Us en recordeu, de la cançó de La Trinca? Em sembla que ja l'he fet servir més camins, però és que no me'n sé estar. Els trincaires se'n fotien de com es derivava cap a l'OTAN, justament quan els qui ostentaven el poder, el PSOE, lideraven un referèndum amb aquell "D'entrada, No a l'OTAN" que va acabar abraçant l'OTAN. Accepto que recórrer a la graciosa cançó és gratuït i que vull parlar dels fronts oberts que tenim a la Franja des de fa massa temps, que es poden considerar enquistats perquè ens hem passat el temps *nari nant*, és a dir, sense anar gaire enlloc.

Mireu de què parlo: de la llengua, de la sanitat, del litigi... i del procés. De la llengua, tornem a la Llei de 2009, després de passar tanta vergonya amb la maldestra Llei de 2013, que feia desaparèixer el català i l'aragonès del firmament. Ara es vol recuperar fent eixir les llengües una altra vegada a la llei del patrimoni cultural i tornant a la Llei del final de Marcelino Iglesias, una llei "blanca" i sense obligacions que servirà per *nari nant* cap a...? El PSOE vol aparèixer altra volta com el *progre* de la colla i a mi em costa de creure. Un detall, anecdòtic, si ho voleu: en el llarg text laudatori del Premi Ernest Lluch a Mary Zapater, lliurat a Fraga pels socialistes, no hi apareix ni una sola vegada la paraula català o llengua catalana; una omisió increïble atesa la trajectòria de Mary Zapater. Mentre es cuina la llei, la llengua continua amb els dèficits crònics que ens poden dur a -ai mare!- la desaparició. La gran tesi doctoral de Natxo Sorolla no diu això explícitament, però segur que ens dóna molta matèria per pensar-hi.

Del litigi, la cosa està molt entortolligada, amb l'actualitat afegida de la reclamació del material procedent del monestir de Sixena que acull el MNAC, a Barcelona, i que de manera amable l'alcalde de Vilanova de Sixena ha animat dient impropis dels catalans... *Nari nant*, deixeu que escriga aquestes paraules d'Antoni Dalmau, que va ser president de la Diputació de Barcelona: "És un debat que no té resposta satisfactòria per a ningú, perquè els drets i els sentiments que s'invoquen són, per naturalesa, totalment contradictoris".

De la sanitat, diguem que els acords signats l'octubre passat pels responsables de la Sanitat dels governs d'Aragó i Catalunya responen, aquí sí, a la necessitat de lligar drets, deures i sentiments de les parròquies corresponents, vull dir, dels ciutadans, els quals sí que saben on no volen deixar de "nari nant".

Ep!, que el procés no ens toca, que això és cosa de Catalunya. És veritat, però aquests dies *eldiario.es* ha escrit que "Los municipios catalanes disconformes con una eventual declaración de independencia de Cataluña tienen a mano un plan B: convertirse en aragoneses. El Estatuto de autonomía de Aragón incluye, desde su versión inicial de 1982, un artículo que abre la puerta a la incorporación de entidades locales de otras comunidades". No em direu que no són ganes de tocar el que no sona. Què passaria -què passarà- si una hora s'arriba a parlar de fer el camí a la inversa? Ara què hi penso, aquests que remenen això del pla B, no serà que ja veuen clar que els catalans ja enfilem el camí..., que ja estan *nari nant, nari nant, nari nant*.

Pudor de Colònia*

// MERCÈ IBARZ

Els atacs masclistes coordinats de la nit de Cap d'Any es van perpetrar en cinc països europeus. 766 dones han presentat denúncia. Policia i governs encara callen

Que això anava de debò, les dones ho sabem: la llibertat és cara. Unes quantes de nosaltres moren cada any a mans dels seus homes. D'altres són insultades públicament, en xarxes socials i bars, per ser visibles i decisives en institucions i organitzacions polítiques. I ara, atacs masclistes massius. Flaix: prop d'un miler d'homes es van congregar la nit de Cap d'Any davant l'estació de tren de Colònia per atacar sexualment o robar – o les dues coses alhora, que la policia encara no ho sap– centenars de dones que anaven de festa. No només a Colònia. Els atacs es van perpetrar en 10 ciutats europees al mateix temps i van durar diverses hores.

766 dones han presentat denúncia, la meitat per atacs sexuals. Són xifres només de Colònia. A més d'altres ciutats alemanyes –Hamburg n'és una–, l'assalt massiu també es va produir a Àustria, Suïssa, Suècia i Finlàndia. Encara falta (!) concretar aquesta geografia masclista. Ni xifres precises ni descripcions concretes de fets i llocs. En cinc països de l'Europa rica que persisteix a veure's a si mateixa com la més civilitzada de les Europes que es fan i es desfan. Van ser els atacs un de sol, coordinat?

Dones lliures en una nit de festa. A l'espai públic, un lloc concorregut i segur, l'estació de ferrocarril, que per als alemanys és el lloc de trobada per antonomàsia, reflexiona l'historiador i periodista Nils Minkmar en un article a Le Monde en el qual parla de la perplexitat alemanya davant l'ensulsiada dels seus dos fetitxes urbans, la policia i l'estació. Situada davant de la catedral de Colònia, icona de l'oest alemany, l'estació era fins al 31 de desembre “un lloc on s'està en societat: els pares no

dubtaven a proposar-lo als seus fills joves per esperar-los o com a punt de trobada amb els amics”. Ha passat en “una de les ciutats més liberals i cosmopolites, la societat civil de la qual és alhora diversa i sòlida”.

“A la ciutat del periodista i escriptor Günter Wallraff [que fa anys va parlar de la vida dels turcoalemanys] i de la feminista Alice Schwarzer [rellevant polemica i fundadora i directora de la revista Emma], una ciutat tan pròspera com compromesa? A la qual des de l'antiguitat la gent hi arriba de tot arreu per establir-s'hi, i on hi ha des de fa temps una burgesia d'origen turc?”, s'interroga l'historiador. “I, a sobre, la policia fracassa, i bastant tràgicament, no només en la seva missió de protecció dels ciutadans, sinó també en una altra de les seves missions: oferir un informe verídic dels fets...”

Els atacs de diverses hores i llocs no van ser coneguts fins dies després; caram, la policia i el periodisme. Més preguntes. No hi ha cap morta, cert, però, tot i això, per què estem reaccionant, políticament parlant, amb indiferència? Millor: amb tanta diferència respecte als atemptats de París. Són poques, 766 dones atacades, comptant només les de Colònia i de moment? Què ho mesura? Les bombes? Els morts? El terrorisme? La hipocresia? L'esquerra radical que prefereix tancar els ulls si es tracta de refugiats i migrants del Nord d'Àfrica i del Pròxim Orient,

Manifestació en contra dels fets de la nit de Cap d'Any
ELCORREO.COM

com sembla ser el cas dels autors d'aquests atemptats?

Aquesta última pregunta és la que planteja la reconeguda sociòloga feminista algeriana Marieme Hélie-Lucas, fundadora de la Xarxa de Dones sota la Llei Musulmana, en una urgent anàlisi directa i precisa (<http://www.sinpermiso.info/textos/los-ataques-machistas-coordinados-en-colonia-y-los-errores-eurocentricos-de-una-izquierda-europea>). Europa prossegueix etnocèntrica, adverteix. Mira amb condescendència les seves antigues colònies i no en vol aprendre, on des de la descolonització se succeeixen atacs fonamentalistes masclistes en públic. Massius també durant els últims anys, contra les feministes laiques. Així a la plaça Tahrir cairota el 2011. L'islamisme radical remunta, però, per afrontar-ho, i malgrat la cultura laica que sustenta les seves esquerres i els seus feminismes, Europa es mou “entre el negacionisme i el racisme”.

Mal assumpte si, per no saber què fer amb els refugiats, Europa no s'atreveix a investigar els fets de la nit de Cap d'Any perquè no ens diguin racistes. Atemptats que, com a hipòtesi, poden haver estat obra coordinada d'homes reclutats pel terrorisme islàmic europeu. Passen els dies, i policia i governs continuen callant. Mentrestant, la pudor de Colònia ens impregna encara que girem els ulls: els drets de les dones són sacrificats, una vegada més, a la pau social.

*Article aparegut a cat.elpais.com, el 21 de gener de 2016

Santa Àgueda 2012, la Portellada. Arxiu fotogràfic de la Comarca del Matarraña/Matarranya.

COMARCA DEL
matarraña

Comarca del Matarranya, un territori, un compromís,
amb la cultura i el patrimoni